

POLISH ACADEMY OF SOCIAL
SCIENCES AND HUMANITIES

PASSH

Vol. 4 No. 1

*Archive of Social Sciences
and Humanities*

*pod redakcją
Marcina Jurczyka*

Londyn 2024

Marcin Jurczyk (*redaktor naczelny*), Rafał Maćkowiak (*redaktor realizacji produkcji wydawniczej*), Klaudia Mucha-Iwaniczko (*redaktor językowy*), Piotr Kośla (*sekretarz redakcji*)
– Polish Academy of Social Sciences and Humanities Publisher

Rada naukowa czasopisma

prof. dr hab. Marek Konpoczyński, *Uniwersytet w Białymstoku*; prof. dr hab. Małgorzata H. Kowalczyk, *Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu*; prof. dr hab. Aneta Lewińska, *Uniwersytet Gdański*; prof. dr hab. Kazimierz Pierzchała, *Katolicki Uniwersytet Lubelski*; prof. Tetiana Dubovyk, *State University of Trade and Economics/Kiev National University of Trade and Economics*; dr hab. Zofia Dołęga, *prof. Uniwersytetu SWPS*; dr hab. Anna Karłyk-Cwik, *prof. DSW*; dr hab. Krystyna Ostrowska, *emerytowany prof. UW*; dr hab. Tomasz Przesławski, *Uniwersytet Warszawski*

Recenzenci

Dr. Dipan Adhikari
Dr. Smriti Malhotra / dr Agnieszka Pytka
Dr. Jyoti Syal Nanda / dr Mateusz Lewandowski
dr Dagmara Dobosz
dr Marcin Jurczyk
dr Aleksandra Jędrzysek-Geisler

Korekta językowa

Grażyna Kowalczyk-Borończyk, Klaudia Mucha-Iwaniczko (język polski)

Skład, łamanie i projekt szaty graficznej

Rafał Maćkowiak

Grafika na okładce

Sylwester Kurowski

© copyright by Authors, Londyn 2024
© copyright for this edition by Polish Academy of Social Sciences and Humanities, Londyn 2024

ISSN 2754-0154

Wersją pierwotną czasopisma jest wersja elektroniczna

Wydane przez Polish Academy of Social Sciences and Humanities Publisher w Londynie

E-mail do bezpośredniego kontaktu z redakcją: wydawnictwo@passhlondyn.eu

SPIS TREŚCI

Wstęp/Introduction	5
<i>Aneta Lewińska</i> Pomorska wiejska szkoła oczami pierwszych autorów kronik szkolnych z lat 1945–1989	11
<i>Jarosław Pacuła, Anna Czerwińska</i> British anthroponymous heterostereotypes of Poles – pilot study report	33
<i>Marcin Jurczyk, Konrad Wierzbicki</i> Medical Conditions and Risk Factors in the Use of Force – The British Approach to Ensuring Safety and Security in the Youth Social Rehabilitation Estate	73
<i>Aleksandra Jędryszek, Mateusz Grzebalski</i> Sposoby radzenia sobie ze stresem młodych dorosłych	97
<i>Aleksandra Jędryszek, Oliwia Sokołowska</i> Motywacja osiągnięć wśród pedagogów i osób bez pedagogicznych kwalifikacji zawodowych	113
<i>Mirostaw Szcześniak</i> Konsekwencje stresu i jego związek z wypaleniem zawodowym pracowników	129
<i>Klaudia Daniluk, Jakub Gawiński</i> Obciążenia i wzmocnienia związane z opieką nad osobami chorymi psychicznie i fizycznie w opinii opiekunów	147
SPRAWOZDANIA I RECENZJE	
<i>Izabela Pakuła</i> Recenzja publikacji pt. Neuronauka społeczna, autorstwa Stephanie Cacioppo, Johna T. Cacioppo, (przeł. Małgorzata Guzowska), Wydawnictwo PWN: Warszawa 2023	189
<i>Marcin Jurczyk</i> Report. Event titled: „Pedagogical and Psychological Educatorium” University of Silesia in Katowice, Poland	193
<i>Tomasz Wojciechowski</i> Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. Władze RP na uchodźstwie i polska emigracja niepodległościowa 1939–1990 – stan badań i postulaty badawcze, 23–24 wrzesień 2024, Mieleno	197

WSTĘP

Mamy ogromną przyjemność oddać w ręce Czytelnika piąty już numer czasopisma *Archive of Social Sciences and Humanities*, który poświęcony został opisowi różnych zjawisk zachodzących w obrębie szeroko rozumianych nauk społecznych i humanistycznych.

W dobie przemian społecznych, gospodarczych i technologicznych nauki społeczne i humanistyczne odgrywają kluczową rolę w zrozumieniu złożonych procesów, które kształtują współczesny świat. Transformacje te są wynikiem zarówno przyspieszonej globalizacji, jak i postępu technologicznego, które wpływają na wszystkie aspekty życia jednostek i społeczeństw. Tym samym rozwój tych dyscyplin staje się nieodzowny, aby skutecznie analizować oraz proponować rozwiązania dla wyzwań o charakterze globalnym i lokalnym.

Nauki społeczne i humanistyczne dostarczają ram teoretycznych oraz narzędzi badawczych niezbędnych do interpretowania zmieniających się struktur społecznych, norm kulturowych oraz wartości, które determinują funkcjonowanie jednostek i zbiorowości. W kontekście globalnych wyzwań, takich jak zmiany klimatyczne, nierówności społeczne, migracje czy zmiany w sferze politycznej, tradycyjne paradygmaty badawcze muszą być nieustannie modyfikowane i poszerzane. Potrzeba ta wynika z rosnącej złożoności problemów, które nie mogą być analizowane w sposób jednostronny, lecz wymagają zintegrowanego podejścia łączącego wiedzę z różnych obszarów nauki.

Współczesne wyzwania wymagają interdyscyplinarnej współpracy, która umożliwi kompleksowe podejście do problemów badawczych. Integracja nauk społecznych i humanistycznych z naukami ścisłymi oraz przyrodniczymi stwarza możliwości lepszego zrozumienia i reagowania na zjawiska, które mają wielowymiarowy charakter. Przykładem takiej współpracy mogą być badania nad wpływem nowych technologii na społeczeństwo, które łączą socjologiczne i psychologiczne analizy zachowań ludzkich z wiedzą technologiczną i prawną, aby tworzyć ramy dla etycznego rozwoju innowacji. Odpowiedzi na współczesne problemy, takie jak rozwój sztucznej inteligencji czy automatyzacja, wymagają głębokiej re-

fleksji nad ich społecznymi, kulturowymi i etycznymi konsekwencjami, co leży w centrum zainteresowań nauk humanistycznych.

Nie mniej istotne są innowacje metodologiczne, które pozwalają badaczom lepiej uchwycić nowe zjawiska społeczne. Metody ilościowe powinny być stosowane w połączeniu z podejściami jakościowymi, aby uzyskać pełny obraz złożoności ludzkich działań i decyzji. W ten sposób możliwe jest nie tylko precyzyjne diagnozowanie problemów, ale także formułowanie praktycznych rekomendacji, które mogą wspierać polityki publiczne, zrównoważony rozwój oraz wzmacnianie spójności społecznej.

Konieczność rozwijania nauk społecznych i humanistycznych jest także związana z edukacją oraz kształtowaniem umiejętności niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym świecie. Nauki te wspierają rozwój kompetencji analitycznych, krytycznego myślenia oraz empatii, które są fundamentalne w erze postępującej różnorodności i cyfryzacji. Edukacja humanistyczna, oparta na refleksji nad wartościami, historią i kulturą, umożliwia jednostkom lepsze rozumienie kontekstów, w których funkcjonują, oraz świadome podejmowanie decyzji.

Podsumowując, rozwój nauk społecznych i humanistycznych nie jest jedynie intelektualnym wyzwaniem, ale koniecznością w obliczu globalnych przemian. Tylko poprzez zintegrowane i innowacyjne podejścia badawcze możliwe jest opracowanie strategii, które przyczynią się do budowania bardziej sprawiedliwego, zrównoważonego i odpornego społeczeństwa. Interdyscyplinarna współpraca oraz nowe kierunki badań mogą nie tylko przyczynić się do lepszego rozumienia świata, ale także wpłynąć na kształtowanie przyszłości, która będzie odpowiadać na potrzeby zarówno współczesnych, jak i przyszłych pokoleń.

Współczesne badania społeczne i humanistyczne charakteryzują się rosnącym zainteresowaniem złożonością doświadczeń jednostek i społeczności w różnych kontekstach kulturowych, historycznych i społecznych. Niniejszy numer czasopisma prezentuje zbiór artykułów, które oferują wieloaspektową analizę istotnych zagadnień z zakresu historii edukacji, zdrowia psychicznego, psychologii społecznej, pedagogiki oraz badań językowych i kryminologicznych. Różnorodność podjętych tematów wynika z potrzeby interdyscyplinarnej refleksji nad zjawiskami, które kształtują współczesne społeczeństwo, a także z dążenia do zrozumienia i poszukiwania rozwiązań dla wyzwań, przed którymi stają jednostki i grupy społeczne.

Wybrane tematy badań są odpowiedzią na zapotrzebowanie na pogłębioną analizę zarówno przeszłości, jak i teraźniejszości, co pozwala na

pełniejsze zrozumienie aktualnych problemów społecznych. Artykuły przedstawione w tym numerze ilustrują, jak różnorodne metody badawcze i perspektywy teoretyczne mogą wzbogacać wiedzę na temat funkcjonowania społecznego i osobistego ludzi, wpływając jednocześnie na rozwój teorii i praktyki w różnych obszarach nauki.

Zapraszamy Państwa do lektury naszego czasopisma.

Marcin Jurczyk
Redaktor Naczelny

INTRODUCTION

We are pleased to present to our readers the fifth issue of the Archive of Social Sciences and Humanities, which is dedicated to the description of numerous events that occur within the broadly defined social sciences and humanities.

In a period of rapid social, economic, and technological change, the social sciences and humanities are critical to comprehending the complex processes that shape the modern world. These developments are the consequence of both rapid globalization and technological growth, and they affect all aspects of personal and society life. Thus, developing these skills is critical for properly assessing and offering solutions to global and local concerns.

The social sciences and humanities provide theoretical frameworks and research methods necessary for evaluating evolving social structures, cultural norms, and values that influence the functioning of individuals and communities. Traditional research paradigms must be constantly adjusted and broadened to address global concerns such as climate change, socioeconomic inequities, migration, and political shifts. This requirement stems from the growing complexity of problems, which cannot be examined in a one-sided manner and necessitate an integrated approach incorporating information from diverse branches of study.

Interdisciplinary collaboration is required to address contemporary difficulties, allowing for a more thorough approach to study concerns. The combination of social sciences and humanities with scientific and exact sciences allows for a more comprehensive knowledge and reaction to multidimensional phenomena. One example of such collaboration is research on the influence of new technologies on society, which integrates sociological and psychological assessments of human behavior with technological and legal knowledge to provide frameworks for ethical innovation. Addressing modern concerns, such as the development of artificial intelligence or automation, necessitates in-depth meditation on their social, cultural, and ethical implications, which are central to the humanities' interests.

Methodological advances that enable researchers to better capture new social phenomena are also significant. Quantitative tools, such as big data analysis, should be integrated with qualitative approaches to acquire a comprehensive understanding of the complexities of human behaviors and choices. This allows for not just accurate issue diagnosis, but also the formulation of realistic solutions that can promote governmental policies, sustainable development, and social harmony.

The importance of growing social sciences and humanities is connected to education and the development of skills required for success in today's society. These disciplines promote the development of analytical skills, critical thinking, and empathy, all of which are essential in an era of growing diversity and digitalization. Humanistic education, which is founded on reflection on values, history, and culture, allows people to better comprehend the situations in which they live and make more informed decisions. To summarize, the progress of social sciences and humanities is more than an intellectual challenge; it is a requirement in the face of global transformations. Only via comprehensive and creative research methodologies can policies be created to help construct a more equitable, sustainable, and resilient society. Interdisciplinary collaboration and innovative research directions can not only improve our understanding of the world, but also help shape a future that meets the requirements of both current and future generations.

Contemporary social and humanities research is marked by a rising interest in the complexities of individual and community experiences across cultural, historical, and social boundaries. This issue of the magazine has a collection of papers that provide a diverse study of important themes in education history, mental health, social psychology, pedagogy, linguistics, and criminology. The breadth of topics covered stems from the necessity for interdisciplinary study on processes impacting contemporary society, as well as the desire of understanding and finding answers to the issues that individuals and social groups confront.

The selected study subjects address the need for a thorough examination of both the past and the present, allowing for a more complete knowledge of current societal concerns. The essays in this issue demonstrate how multiple research methodologies and theoretical perspectives may expand our understanding of human social and personal functioning, while also contributing to the advancement of theory and practice in a variety of scientific domains.

We invite you to read our journal.

Marcin Jurczyk,
Editor-in-Chief

